

DE TRAM

KATHOLIEK VOLKSBLAD VAN SINT-TRUIDEN

VERSCHIJNENDE DES ZATERDAGS 'S AVONDS

ABONNEMENTSPRIJS : 2,50 fr. per jaar; 1,50 per halfjaar voorop betaalbaar.
Men Schrijft in bij den Eigenaar-Uitgever JOS LEENEN, Hamelstraat, 13, Sint-Truiden en op de postkantoren.

Artikels en mededeelingen vrachtfrij te zenden, vóór Woensdag avond, aan de Redactie van De Tram, Hamelstraat, 13, te Sint-Truiden.
Aankondigingen worden aanvaard tot Vrijdag 's av.

AANKONDIGINGEN : 15 c. den drukregel. RECLAMEN : 25 c. Lange of dikwijls te herhalen annoucen, per accoort. Affiches, enz., gedrukt bij den uitgever dezes blads, worden kosteloos als annonce ingelascht.

RESURREXIT !!!

Het was den avond van dien dag op denwelke de Golgotha drie akelige kruisen zag oprechten. De woelige menigte keerde van dit treurig schouwspel naar Jerusalem weder, en de opperhoofden van de Synagoog verblijden zich over den uitslag. "Eindelijk, zegden zij, eindelijk is het gedaan met den bedrieger, gedaan met zijne leer; binnen weinige uren is hij niet meer, en nooit zal er nog spraak van hem zijn. Het was tijd een einde te stellen aan die begoocheling! Wij zullen zijn lichaam doen bewaken; men zal het ons niet ontrooven, en aan het volk geen wijsmaken, dat hij tot het leven teruggekomen is, zooals hij het scheen te voorspellen."

De getrouwste discipelen, buiten een en ander, waren gevluht; de Meester bestond niet meer; velen hadden alle hoop opgegeven, en keerden naar hunne bezigheden terug. De wacht der Joden waakte, wakker en ijverig, aan den ingang van het graf; al de voorzorgen waren genomen; geene weghaling was mogelijk; de Joden zegevierden!..

Maar zij hadden vergeten dat Christus God was.

×

En den derden dag na het droevig drama van den Kalvarieberg, verspreidde er zich een nieuws en bracht de opschudding in de stad: Jesus van Nazareth, de Gekruiste van den Golgotha, was verzezen! — De soldaten der wacht, verbaasd en met schrik bevangen bij het zien dezer goddelijke Majesteit, waren het ijlings komen aankondigen; de discipelen hadden Hem wedergezien, het graf stond open en... niemand was gekomen!..

Niettegenstaande al de pogingen der Joden om de soldaten, de ooggetuigen, de waarheid te doen loochenen en het gebeurde te ontwaarden, verspreidde zich het nieuws zoo snel als de bliksem: zij die tegenwoordig waren bij het mirakel, verkondigden het aanstonds luidop, en die goddelooze ongeloofigheid, niettegenstaande hare pogingen om de feiten te betwisten, was niet bekwaam het verhaal der onpartijdige geschiedenis te wederleggen.

×

Twaalf mannen, arme en onbekende visschers uit Galilea, getuigen dezer wonderbare verrijzenis, gingen gansch de wereld door de leering van den Gekruisten Jesus prediken, hunne woorden bekrachtigende met mirakels, en hunne goddelijke zending bevestigende door wonderwerken.

En wat gebeurde er?
In navolging der soldaten, getuigen der dood van den goddelijken Gekruiste; in navolging der eerste christenen, heeft het menschedom geloof gehecht aan de goddelijkheid en aan de verrijzenis van het Kind van Galilea, en het is dit heilzaam Geloof welk gansch het ware leven der menscheit uitmaakt. Naarmate deze zich er van verwijderd, keert zij weder naar de woestheid der heidensche tijden; naarmate zij integendeel nadert, treedt zij, met eene glorievolle fierheid, voort op de wegen van waren geestelijken en zedelijken vooruitgang. Het Geloof in Jesus heeft de wereld bekeerd, de Gekruiste van den Golgotha leeft en regeert heden nog in ons midden; zijn opperste vertegenwoordiger, de opvolger van Petrus, is te Rome, en zijne Kerk, immer machtig, immer jong, strekt hare weldadige kracht uit over de oude en nieuwe wereld.

×

Ten huidigen dage heeft zij ook nog hare heiligen, hare martelaars, hare apostelen, hare vruchtbare liefdadigheid, haren weldoenden invloed. Achtien eeuwen hebben hunne vijandelijke aanvallen vermenigvuldigd tegen de onverzettelijke steenrots, op dewelke God zelf haar bouwde, en hedendaags, zooals altijd, blijft zij het aambeeld waarop al de hamers zich hebben komen verbrijzelen en zich in der eeuwigheid verbrijzelen zullen.

×

Ziedaar het werk dat, ondanks den trots en het vertrouwen der Synagoog, ondanks al de tegenstrevingen der menschen, zegepraalend bleef. De stem der Apostelen heeft zich aan allen laten hooren, en hun woord weerklonk tot op de uiteinden der aarde. Het werk,

den mensch onmogelijk, is voltooid geweest: Jesus, de goddelijke Gekruiste, heeft voor zijne voeten eeuwen van aanbidders zien buigen. Overwinnaar van de dood, heeft Hij bezit van zijn hemelsch rijk genomen, en op de aarde toont ons Hem zijne Kerk duizendmaal levendiger en meer bemind dan op de dagen zijns verblijfs onder de menschen.

Het is heden het gelukkig verjaarfest zijner glorievolle verrijzenis; heden legt de christene wereld hare hulde van liefde, van geloof, van eerbied en erkenenis aan de voeten van den goddelijken Koning neder.

ALLELUIA.

Werkmanswoningen.

Dikwijls hoort men zeggen: De werkmanswoningen, dat is goed in de groote steden, gelijk Brussel, Luik, enz., waar de werklieden 4 tot 5 fr. daags verdienen; maar hier in Sint-Truiden is dat niet mogelijk.

Wanneer men de groote steden met Sint-Truiden vergelijkt, dan mag men zich niet tevreden stellen met alleenlijk het dagloon te vergelijken, maar men moet ook nog aan de andere omstandigheden des levens van den werkmans denken. Laat ons alles eens goed nagaan.

De bouwplaats alleen zal men in Brussel tot 1500 fr. betalen, en te Sint-Truiden zal men voor 200, 300 fr. nog een kleinen hof achter zijn huis kunnen hebben.

De werkmanswoningen, die in Brussel gebouwd worden, kosten allen van 4000 tot 5000 fr. en daar zijn er zelfs van 6000 fr. (Samenwerkende Maatschappij van Elsene).

In Sint-Truiden zal men zich gemakkelijk een goed huis kunnen aanschaffen voor 1700, 1800 tot 2000 fr., wel te verstaan, als men verscheidene huizen aaneen bouwt.

Ziehier nu hoeveel men jaarlijks te betalen heeft, te Brussel en te Sint-Truiden, indien men na 25 jaren wil eigenaar worden, de verzekering op het leven inbegrepen.

BRUSSEL.		SINT-TRUIDEN.	
Huis van 4000 frank	5000 fr.	1700 frank.	2000 frank.
Als men 21 jaar oud is	294,24 fr.	125,05 "	132,40 "
" 30 " "	300,52 "	127,72 "	135,23 "
" 40 " "	314,40 "	131,62 "	139,48 "

Gij ziet dus, dat men in Brussel meer moet betalen dan in Sint-Truiden, om goed te wonen; daarbij is het leven daar nog duurder dan in de kleine steden, zoodat het dagloon ook wel wat groter mag zijn.

×

Ik spreek hier van huizen waarvoor men aan eene Maatschappij 4000, 5000, 1700, 1800 of 2000 fr. geleend heeft; men mag niet vergeten, dat de werkmans altijd een tiende der waarde van het huis moet afbetalen, zoodat die huizen alsdan eene waarde van 4400, 5500, 1870, 1980 of 2200 fr. hebben.

De werkmanswoningen in Sint-Truiden, die 1870, 1980 of 2200 fr. waarde hebben, zijn klein in getal en de werklieden die jaarlijks 125,05, 132,40 en 147,12 frank betalen, zijn talrijk. Tegenwoordig kunnen zij de huishuur betalen, bijgevolg zullen zij het ook nog kunnen wanneer zij een huis bekomen door tusschenkomst der Maatschappij, bijzonder dat zij alsdan eigenaar van hun huis zullen worden met goed te betalen. De huizen van eene waarde van 1000 fr. worden in onze stad verhuurd voor 100 tot 120 fr.; daar zijn menigvuldige bewijzen van te geven. Indien de werklieden, die deze huizen nu bewonen, ze konden koopen voor 1000 fr., mits aanstonds het tiende of 100 fr. af te betalen, dan zouden zij de volgende huishuur moeten betalen en terzelfder tijd op het leven nog verzekerd zijn; zoodat, indien de eigenaar van het huis kwam te sterven, de erfgenamen hetzelfde zouden bekomen, zonder nog eenen cent te moeten geven. Aldus:

Die 21 jaar oud is, om na 25 jaren eigenaar te zijn, betaalt jaarlijks	66,21 fr.
Die 30 jaar oud is, id. id.	67,62 fr.
Die 40 jaar oud is, id. id.	70,74 fr.

Wel is waar, zij moeten alsdan zelf hun huis onderhouden, maar dat zal een werkmans gaarne en goed doen, voor en na zijn werk, wanneer het zijnen eigendom is, nu bijzonder dat hij geen 100 of 120 fr. meer moet betalen. Met die 34 of 54 fr. winst, die hij heeft, kan hij het nog goed door iemand anders doen verrichten.

×

Wanneer men spreekt van huizen te koopen of te bouwen, dan komt het niemand in 't gedacht, zulks te willen doen voor al de werklieden van Sint-Truiden; dat zou onmogelijk zijn. Men wil alleenlijk de brave, deugd-zame werklieden helpen, en dan nog moeten zij goed bekend staan. Zulke werklieden vinden gemakkelijk werk en zijn nog grooter in getal dan men wel meent. Willen de andere ook geholpen worden, dat zij eerst spaarzaam worden, daarna een goeden post zoeken, waar hun het werk niet zal ontbreken, en dan mogen zij ook op hulp rekenen. Vooraleer de Maatschappij iemand aanneemt, moet zij de zekerheid hebben, dat die mensch zijn best zal doen om zijne verplichtingen na te komen. Het is een werk van menscheit dat men doet, en daar mag met geen bedrog te werk gegaan worden. Men moet als broeders onder elkander leven.

×

Men kan ook nog eigenaar worden van af 10, 15 of 20 jaar, en ziehier hoeveel men jaarlijks per honderd te betalen heeft.

Ouderdom des huize-meesters	Om eigenaar te worden na			
	10 jaar	15 jaar	20 jaar	25 jaar
21 jaar	13,18 fr. %	9,88 fr. %	8,28 fr. %	7,35 fr. %
25 "	13,21 "	9,93 "	8,33 "	7,41 "
30 "	13,27 "	9,99 "	8,41 "	7,51 "
40 "	13,45 "	10,22 "	8,69 "	7,86 "
45 "	13,61 "	10,43 "	8,95 "	
50 "	13,86 "	10,74 "		
55 "	14,22 "			

De werkmans mag de betalingen aannemen gelijk hij wil: voor 10, 15, 20 of 25 jaar. Maar wanneer hij 65 jaar oud is, moet hij eigenaar wezen van zijn huis. Zoo, bij voorb., een werkmans van 45 jaar, moet het ten minste op 20 jaar aannemen; op 25 jaar is het hem niet meer toegelaten. Iemand die 50 jaar oud is, moet het ten minste op 15 jaar aannemen, en wanneer men 55 jaar oud is, kan het maar geschieden op 10 jaar.

Goed brood.

Goed brood, dit is, gezond brood, vervaardigd men met tarwe, op zulke wijze gemalen dat al haren natuurlijke geur en al hare voedzame deelen behouden blijven: volmaakt en keurig brood is dat welk al de zemelen, al de reukstof, al de *céréaline* der korrels bevat, zonder eenig vreemd mengsel. De lijnstof moet niet vernield worden door de overdrevene gisting, het brood niet grof noch met schilfertjes gemengd zijn, zooals dit dikwijls gebeurt; de korst moet zuiver en krakend wezen. Dergelijk brood bewaart zich langer, is spaarzamer, voedzamer dan ander brood, en wordt gemaakt van goede Belgische tarwe, die duurder is dan de witte vreemde tarwe.

Geen ander brood moet er gebruikt worden door jong en oud, rijk en arm, om eene goede gezondheid te behouden en vele ongesteldheden voor te komen. Het is een kostbaar voedsel voor kinderen, wijl het de gebeenten en spieren vormt, en van een anderen kant, door de zemelen, buikontlastende eigenschappen bezit. Brood is immers het eten bij voorkeur door kinderen gezocht, en de kleintjes der arme dorpingen, die niets anders te eten hebben dan zwart brood, soms slecht gebakken, genieten eene bloeiende gezondheid, terwijl de kinderen der steden, hoewel met vleesch en lekkernijen gevoed, al te dikwijls zwak of ziekelijk blijven.

Dus moest men zich verzekeren over de hoedanigheid van het graan, over het goed malen, en over de bijzondere zorgen, die het kneden en het bakken vereischen, om goed en gezond brood te hebben, waarvan de onmiddellijke gevolgen op den mensch zouden zijn, betere voeding, vergrooting der spier-

kracht, versterking van tanden en beenderen, meer gestand tegen koude, de opschorsing der geestvermogens, en de bevordering der matigheid; in één woord, goed brood is den mensch meer noodig, alsook meer voordelig dan vleesch of welk ander voedsel; maar het ongebuild brood alleen verdient den naam van goed en natuurlijk brood; ook vertoert het gemakkelijker dan het wit brood, aan 't welk de buil de vertering bevorderende kracht, ja zelfs de phosphaten en het natuurlijke zoutstof ontnomen heeft. — Daarom ook vraagt het ongebuild meel maar de helft zout, en gist en werkt meer uit, terwijl de kunstgist een deel der voedingsstoffen vernielt.

De gezondheidsleer vraagt dus de afschaffing van het gebruik van wit brood; de openbare gezondheid eischt dat de bakkers goede granen, dus goed meel hebben, en niet naar den prijs zien om hetzelfde aan te koopen.

×

Maar meesttijds is het meel vervalscht en vervolgens het brood slecht, zoo niet van smaak, toch zeker als voedsel. Het brood is in onze oorden het bijzonderste voedsel der werklieden; men maakt het van graangewassen en water. Men maakt het brood beter met water te vervangen door melk, room, boter en eieren. Maar gewoonlijk mengt men er onnoodige, zoo niet schadelijke stoffen onder. De bloem wordt vervalscht door bijvoegsels van plater, krijt, witaarde, kalk. Om deze stoffen gemakkelijk te herkennen neme men eene flesch, op drie vierden gevuld met de bloem, dan giet men er *chloroforme* bij en men schudt en stopt; na twee uren, blijven de tarwebloemen boven, in 't midden het nat, en de plater, het krijt, enz., onder. De bloem wordt nog vervalscht door bloem van haver, boonen, veldboonen, dolik, boekweit, aardappelen.

Om krijt, plater, kalk in 't brood te ontdekken, werpe men een weinig broodkruim in potaschwater; men late er eenige druppels azijn in vallen, en seffens begint het op te bruisen.

Eindelijk de schadelijke stoffen, die men in het brood vindt, zijn: zink, koper, ammoniak en aluin.

Men wachte zich wel van warm en beschimmeld brood te eten: het gebruik daarvan kan de dood voor gevolg hebben.

BAKER.

Oordeel van katholieke bladen over de Gemeentekieswet onlangs in de Kamers gestemd.

Het Vlaamsche Volk, hoofdopsteller de Eerw. Heer Keesen, pastoor, en senator voor Limburg, zegt: Er zijn in die gemeentewet zekere schikkingen die wij, christene democraten, nooit kunnen goedkeuren: 3 jaren verblijf, het differentiaal cijns en de vierde stem. Wij laken deze schikkingen zonder eenig voorbehoud, omdat zij eene proef van mistrouwen jegens de werklieden zijn. Ze zijn eene *politieke fout*, omdat zij in staat zijn ons het vertrouwen van de werkende klasse in de aanstaande kiezingen te ontnemen.

Le Bien du peuple, dagblad van den E. H. Pottier, priester, sprekende van de wijziging Helleputte, zegt, dat ze *krachteloos, ontijdig is en meer dan eene hindernis oplevert*.

Het Volk zegt: Onze vrienden de democraten, al hebben zij iets bekomen en de wet gestemd, voorzien duidelijk dat deze niet lang zal leven. Zulkdanig stelsel moet een *Chineesch stelsel* genoemd worden. De verantwoordelijkheid dezer nieuwe wet zal natuurlijk op het Gouvernement en de Rechterszijde drukken.

Le Hainaut, dit zoo bedaarf conservatief blad, schrijft: Wij zijn geene overdrevene bewonderaars van deze wet, die verre is van ideaal te wezen, en wij twijfelen sterk of zij den tijd zal hebben oud te worden; wij hebben weinig betrouwen in hare werkdadigheid en vreezen dat zij verrassingen beloofd.

Le Patriote, Le Bien public en vele andere katholieke bladen drukken ook gevoels uit, die geenszins ten voordeele van die wet zijn. *Le Bien public* voegt erbij: Het is ongehoord dat eene katholieke meerderheid

